

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی
ستاد بهکاری حوزه علمیه و وزارت امور اقتصادی و دارایی

مشاغل خانوادگی

مشاغل خانوادگی

این نوشتار برگرفته از ارائه سخنرانی دکتر آزیتا همپیان
در رویداد ملی هجرت ۳؛ خانه سلیمانی می باشد.

تاریخ چاپ: تیرماه ۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان: مشاغل خانوادگی

سخنران: دکتر آزیتا همتیان

ناظر علمی: دکتر حمیدرضا مقصودی، دکتر علی سعیدی، دکتر صادق سلمانی

گروه پژوهشی: ستاد همکاری حوزه علمیه و وزارت امور اقتصادی و دارایی

ویراستار: جلال جوانمرد

واژه‌های کلیدی: مشاغل خانگی، توانمندسازی، اقتصاد مقاومتی، تولید داخلی، رونق اقتصادی

شناسه گزارش: ۴۰۳۰۴۰۹۱۵۱۸

تاریخ نشر: تیرماه ۱۴۰۳

حقوق معنوی این اثر متعلق به ستاد همکاری حوزه علمیه و وزارت امور اقتصادی و دارایی است و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع است.

جهت دریافت گزارش‌های سیاستی به سایت www.sahwa.ir مراجعه کنید.

مطالب این نوشتار الزاما نظرات رسمی وزارت امور اقتصادی و دارایی و ستاد همکاری حوزه علمیه و وزارت امور اقتصادی و دارایی نمی باشد.

فهرست

- ۱..... مقدمه
- ۲..... مشاغل خانگی، از تحقیر تا فرصتی برای توانمندسازی زنان
- ۳..... مشاغل خانگی، فراتر از پخت و پز، گامی به سوی «هر خانه، یک تولید»
- ۳..... زن، کار و منزلت، نگاهی از اسلام تا مشاغل خانگی
- ۴..... گفتمان سازی، ابزاری کارآمد برای ترویج مشاغل خانگی
- ۶..... گفتمان سازی مشاغل خانگی، نقشی همگانی برای تحقق اقتصاد مقاومتی
- ۷..... کم توجهی به مشاغل خانگی، مانعی بر سر راه توسعه
- ۷..... رسانه ها و شبکه های اجتماعی، فرصتی برای ترویج گفتمان مشاغل خانگی
- ۸..... نقش آفرینی ارکان جامعه در تحقق تولید داخلی
- ۹..... نقش آفرینی حوزه های علمیه
- ۹..... تقویت تولید ملی و رونق اقتصادی
- ۹..... تقویت فرهنگ جهادی در اقتصاد با ترویج مشاغل خانگی
- ۱۰..... رویکردهای پیشنهادی برای تقویت مشاغل خانگی
- ۱۰..... مشاغل خانگی، فرصتی برای کار در خانه
- ۱۱..... مزایای مشاغل خانگی
- ۱۱..... مشاغل خانگی در دولت سیزدهم، گامی بلند در مسیر رونق و اشتغال
- ۱۲..... مزایای کسب و کارهای خانگی، دریچه ای به سوی استقلال و خلاقیت
- ۱۲..... فرصت های شغلی متعدد در کسب و کارهای خانگی
- ۱۲..... مافیای صنایع غذایی، مانعی در برابر نوآوری و خلاقیت

مشاغل خانوادگی

باسمه تعالی

مقدمه

با عنایت به تأکیدات مقام معظم رهبری علیه السلام، مبنی بر اهمیت جایگاه زن در جامعه، برگزاری چنین رویدادهایی بی شک گامی مؤثر در جهت ارتقای توانمندی‌ها و مهارت‌افزایی بانوان خواهد بود. زنان ایران‌زمین، به عنوان رکن اصلی پرورش، تربیت و تعالی نیروی انسانی، نقشی اساسی در ارتقای شاخص‌هایی نظیر بهره‌وری و تولید ناخالص داخلی ایفا می‌کنند. بر این اساس، ضرورت توانمندسازی بانوان در حوزه‌های اطلاعاتی، دانش، نگرش و مهارت‌ها، امری بدیهی است تا بتوانند در وهله نخست، وظایف خطیر مادری، فرزندآوری و تربیت نسل آینده را به نحو احسن انجام دهند.

زنان ایران در سال‌های پس از انقلاب اسلامی، گام‌های بلندی در مسیر پیشرفت برداشته‌اند. رشدی چشمگیر که توانمندی و قدرت آنها را به اثبات رسانده و دشمنان این مرز و بوم را بر آن داشته تا با سوءاستفاده از این توانمندی، حضور و رهبری زنان را در اغتشاشات و بحران‌آفرینی‌ها برنامه‌ریزی کنند.

در این گردهمایی، با تکیه بر بنیان فکری اقتصاد مقاومتی، به موضوع مشاغل خانگی، کسب و کارهای خانگی و به تعبیر درست‌تر، «کار خانگی» می‌پردازیم. خوشبختانه در سال‌های اخیر، شاهد حضور فعال زنان در عرصه‌های کارآفرینی، نوآوری و اشتغال‌های غیر دولتی بوده‌ایم. در دو سال گذشته نیز که از عمر دولت مردمی سیزدهم می‌گذرد، این روند شتاب بیشتری گرفته و بالغ بر ۸۰ درصد مجوزهای کسب و کار و تولیدات خانگی در حوزه مشاغل خانگی به بانوان عزیزمان اعطا شده است. این موضوع، چه در زمینه مجوزها و چه در بحث تسهیلات پرداختی، نشان‌دهنده رشد و شکوفایی قابل توجهی در این حوزه است.

موفقیت در این مسیر، گواه عملی شعار "توانمندسازی زنان" و "ما می‌توانیم" دولت سیزدهم است. به مدد این توانمندی و با اتکا به اصول اقتصاد مقاومتی، می‌توانیم گام‌های موثری در جهت تحقق اهداف عالیه نظام مقدس جمهوری اسلامی برداریم و سیاستگذاری‌های صحیح در این راستا، نقشی کلیدی ایفا خواهد کرد.

مشاغل خانوادگی

مشاغل خانگی، از تحقیر تا فرصتی برای توانمندسازی زنان

ذهن بسیاری از افراد درگیر این سوالات است که ما در مورد مشاغل خانگی هیچ اطلاعاتی نداریم و دولت، این نهاد یا این حوزه در این زمینه چه اقداماتی انجام می‌دهد؟ یکی از ارکان و مولفه‌های مهم سیاستگذاری، اشتغال کشور، کسب و کارهای خانگی و مشاغل خانگی است، اما متأسفانه در سال‌های گذشته، نگاه دولت‌ها به این حوزه تحقیرآمیز و فرودستانه بود؛ گویی مشاغل خانگی جزو سیاست‌های اشتغال وزارت کار محسوب نمی‌شدند. دلیل این امر، عدم اهتمام و تلاش کافی در حوزه اشتغال بود که کشور را با چالش‌های زیادی از جمله بیکاری، مواجه کرد. خوشبختانه در دو سال گذشته با تغییر رویکردها، شاهد رشد قابل توجهی در حوزه مشاغل خانگی بوده‌ایم. در گام نخست، سعی بر حذف نگاه فرودستانه به این حوزه شد؛ نگاهی که تصور می‌کرد تنها راه موفقیت زنان برای داشتن شغل، با توجه به تحصیلات عالی و بعد به تناسب آن، شغل کارمندی و بیرون از منزل داشته باشند.

در جریان اغتشاشات سال گذشته، پژوهشی توسط گروهی انجام شد که نتایج آن در حوزه‌های امنیتی و قضایی حائز اهمیت بود. طبق این پژوهش، لیدرها و اغتشاشگرانی که به دستگاه قضا معرفی شده بودند، عمدتاً از مناطق مرکزی شهر تهران و همچنین استان‌های دیگر بودند. در شهر تهران که حجم و شدت اغتشاشات بیشتر بود، این افراد اغلب دختران مجردی بودند که از شهرستان‌ها به دنبال کار به تهران آمده بودند. نکته قابل توجه این است که بیش از ۸۰ درصد از این افراد که در مناطق پرتلاطم مانند هفت‌تیر و کریم‌خان (مناطق متمرکز شرکت‌های خصوصی) لیدری اغتشاشات را بر عهده داشتند، در این شرکت‌های خصوصی به عنوان منشی فعالیت می‌کردند. با توجه به چالش‌هایی که در این شرکت‌ها، مانند عدم تمایل به ازدواج یا تمایل به ازدواج‌های سفید، وجود داشت، این افراد با فریب و تطمیع مالی به کف خیابان‌ها کشیده شده بودند.

این آمارها واقعی هستند و اخیراً مقام معظم رهبری علیه‌السلام نیز در صحبت‌های خود به آنها اشاره و بر اساس اطلاعات واصله تأکید کردند که این اغتشاشات از پیش طراحی شده بوده است؛ همچنین، در دوره دولت روحانی، مشاوران و معاونت زنان، لیست‌هایی از زنان مطلقه و دختران مجرد را تهیه کرده بودند که تعدادی از آنها آموزش‌های لازم را نیز دیده بودند.

مشاغل خانوادگی

مشاغل خانگی، فراتر از پخت و پز، گامی به سوی «هر خانه، یک تولید»

همانطور که می‌دانید، در مورد مشاغل خانگی دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد. در برخی محافل کارشناسی و حتی در دستگاه‌هایی که به طور خاص در حوزه زنان فعالیت می‌کنند، مانند مرکز آمار، این تصور وجود دارد که مشاغل خانگی صرفاً به پخت و پز غذا در منزل توسط زنان محدود می‌شود. اما با نگاهی دقیق‌تر به نظام اقتصادی اسلام، تفاوت ظریفی بین کار و شغل را می‌توان مشاهده کرد. در این دیدگاه، «کار» به عنوان فعالیتی صرفاً برای گذران زندگی و «شغل» به عنوان فعالیتی با هدف تولید و ارزش‌آفرینی تعریف می‌شود.

قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی در سال ۱۳۸۹ به تصویب رسید که با وجود گذشت بیش از یک دهه از این قانون، متأسفانه شاهد ساماندهی و سیاست‌گذاری‌های صحیح در این حوزه نبوده‌ایم؛ درحالی‌که می‌توانستیم با برنامه‌ریزی و حمایت اصولی، شاهد رشد چشمگیر این بخش و اشتغال‌زایی برای بسیاری از زنان و دختران تحصیل‌کرده باشیم.

متأسفانه در سال‌های گذشته، تمرکز بر روی کار به عنوان فعالیتی صرفاً بیرون از منزل بوده و ارزش کار خانگی نادیده گرفته شده است؛ در مقابل، در کشورهایی مانند چین، شاهد مشارکت فعالانه همه اعضای خانواده در تولیدات خانگی هستیم که این امر یکی از دلایل اصلی تبدیل شدن چین به قطب دوم اقتصادی جهان است. در این کشور، حلقه واسط بین صنعت و خانه به درستی شکل گرفته و شعار «هر خانه، یک کارخانه» به واقعیت تبدیل شده است. ما نیز در ایران با الهام از الگوی «خانه سلیمانی» و با هدف ترویج تولید در خانه‌ها، شعار «هر خانه، یک تولید» را سر می‌دهیم. در این مسیر، با برنامه‌ریزی و حمایت‌های دولتی، می‌توانیم شاهد شکوفایی مشاغل خانگی و نقش‌آفرینی موثر زنان در اقتصاد کشور باشیم.

زن، کار و منزلت، نگاهی از اسلام تا مشاغل خانگی

نقش اسلام در مورد کار کردن زنان کاملاً روشن است. همانطور که حضرت آقا (علیه السلام) فرموده‌اند، اسلام نه تنها با کار کردن زن مخالف نیست، بلکه آن را تا جایی که با وظایف اصلی او یعنی تربیت فرزند و حفظ خانواده

مشاغل خانوادگی

منافات نداشته باشد، لازم و ضروری می‌داند.

کشوری که خواهان پیشرفت و توسعه است، نمی‌تواند از نیمی از نیروی کار خود یعنی زنان چشم‌پوشی کند. اما این کار باید به گونه‌ای انجام شود که کرامت و ارزش‌های معنوی و انسانی زن خدشه‌دار نشود. زن نباید تحقیر و وادار به فروتنی و اطاعت شود. تکبر برای هیچ انسانی پسندیده نیست؛ مگر برای زنان در مقابل مردان نامحرم. با توجه به این نکات، اهمیت کار خانگی در حفظ کرامت و منزلت زنان در خانواده آشکار می‌شود. در دو سال گذشته، در جلسات و مباحث مختلف، سعی شده از به کار بردن واژه «زن خانه‌دار» پرهیز شود و به جای آن از اصطلاحاتی مانند «مدیریت زنان»، «مدیریت بانوان در خانواده» و «مدیریت در خانه» استفاده شود. دلیل این امر، مقاومت برخی افراد در برابر این موضوع و تصور غلط آنها مبنی بر بی‌نیازی زنان خانه‌دار به کار، به جز وظایف مادری و فرزندآوری است.

یکی از چالش‌های اساسی در ترویج و نهادینه‌سازی مشاغل خانگی، ضعف در گفتمان‌سازی است. در واقع، در زمینه گفتمان‌سازی در هر موضوعی، اعم از مشاغل خانگی، نیازمند رویکردی قوی و اثربخش می‌باشد.

گفتمان‌سازی، ابزاری کارآمد برای ترویج مشاغل خانگی

هدف از تقویت گفتمان مشاغل خانگی، تحقق اقتصاد مقاومتی است. اقتصاد مقاومتی به عنوان نسخه معاصر نظام اقتصادی اسلامی، به معنای اقتصادی است که در شرایط دشوار و تهدید دشمن، قادر به نیل به اهداف خود باشد. این اقتصاد بر پایه اتکا به توان و ظرفیت داخلی بنا شده و در آن، همه افراد جامعه در راستای تولید و اشتغال‌زایی تلاش می‌کنند؛ از این رو تقویت مشاغل خانگی یا به عبارتی کسب و کارهای خانگی، تولیدات خانگی یا کار در منزل، به عنوان امری ضروری در مسیر تحقق اقتصاد مقاومتی تلقی می‌شود. در این راستا، می‌توان از رویکرد گفتمان‌سازی به عنوان ابزاری کارآمد برای ترویج مشاغل خانگی بهره برد. این رویکرد شامل

مشاغل خانوادگی

چهار حلقه اصلی است: «ایدئولوژی^۱، هدف، فرایند و نتیجه».

ایدئولوژی: مبنای فکری ما در این گفتمان، نظام اقتصادی اسلامی و مکتب اقتصاد مقاومتی است. این مکتب، دستورالعمل‌ها، بایدها و نبایدها، مباحث تولید و اصلاح الگوی مصرف را در بر می‌گیرد و به عنوان پایه و اساس حرکت عمل می‌کند.

هدف: هدف نهایی، پیاده‌سازی مکتب اقتصاد اسلامی و تحقق اقتصاد مقاومتی از طریق ترویج و توسعه مشاغل خانگی است.

فرایند: در این مرحله، ماهیت گفتمانی مشخص می‌شود. دلیل گفتمان‌سازی در مورد مشاغل خانگی این است که هنوز بخش قابل توجهی از جامعه، اعم از مردم عادی، کارشناسان، تحلیلگران و اقتصاددانان، تحت تاثیر تفکر اقتصادی غربی و لیبرالی^۲ هستند و این موضوع مانع از نهادینه شدن گفتمان مشاغل خانگی در سطح جامعه شده است؛ برای مثال، مشاهده می‌شود که بسیاری از بانوان توانمند، از وجود بخش مشاغل خانگی در دولت و ارائه خدمات و تسهیلات توسط این بخش، بی‌اطلاع هستند.

نتیجه: با آگاهی از این چالش‌ها، بر نقش کلیدی بانوان توانمند در گفتمان‌سازی مشاغل خانگی تاکید می‌شود. کنشگری و فعالیت‌ها در این زمینه، نقشی اساسی در نهادینه شدن این گفتمان و تحقق اهداف مورد نظر خواهد داشت.

(۱) Ideologie: در سال ۱۷۹۶م توسط دوستوت دوتراسی استعمال شد. و از نظر لغوی واژه‌ای است مرکب از دو جزء «ایده» به معنی اندیشه و عقیده و «لوژی» به معنی دانش و شناسایی که مرادف عقیده‌شناسی است، اما امروزه ایدئولوژی به معنای عام که مرادف مکتب است و چه در بعد اندیشه و چه در بخش عمل، و یا به معنای خاص که تنها از بخشی مکتب را که به رفتار انسان و دستورالعمل‌ها (بایدها و نبایدها) مربوط می‌شود در بر می‌گیرد؛ در مقابل جهان‌بینی (اندیشه‌های بنیادی) بنابر این تعریف، نظام کلی احکام عملی یعنی «فروع دین» ایدئولوژی خوانده می‌شود. با این توضیح ایدئولوژی اسلامی مجموعه‌ای رهنمودهای اسلام یا دستورالعمل‌های آن یا دسته‌ای از آرای کلی و هماهنگ درباره رفتارهای انسان است.

(۲) Liberalism: به معنای آزادی‌خواهی است. آزادی مبتنی بر فرد گرایی و تکیه بر عقل بدون در نظر گرفتن وحی از عناصر اصلی تفکر لیبرالیستی می‌باشد.

مشاغل خانوادگی

نتیجه نهایی در ترویج و نهادینه‌سازی مشاغل خانگی، همان چیزی است که بارها بر آن تاکید شده است: «تولید داخلی و اتکا به توان داخل»؛ همانطور که مقام معظم رهبری (عجله الله فرجه) در مورد اقتصاد مقاومتی فرمودند: «موتور محرک این اقتصاد، عزم جدی مسئولان در عملیاتی کردن آن است»؛ بدون شک، هرچه این موتور قوی‌تر، سریع‌تر و مداوم‌تر فعال باشد، مقاومت‌سازی اقتصاد نیز بهتر انجام خواهد شد. اما اگر این عزم و عمل وجود نداشته باشد، هر چقدر هم سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و خط‌مشی‌گذاری انجام دهیم، آثار مثبت اقتصاد مقاومتی ابر خواهد ماند.

گفتمان‌سازی مشاغل خانگی، نقشی همگانی برای تحقق اقتصاد مقاومتی

ما به دلیل اهمیت این موضوع، به بحث گفتمان‌سازی در مورد مشاغل خانگی پرداختیم. در این راستا، سؤالاتی مطرح می‌شود که به آنها پاسخ خواهیم داد. مثلاً اینکه در این زمینه چه کمکی می‌توان کرد؟ نقش هر یک از شما در این مسیر بسیار پررنگ است. شما می‌توانید سفیران مشاغل خانگی باشید. ما به عنوان بخش دولتی، وظیفه خط‌مشی‌گذاری و سیاست‌گذاری را بر عهده داریم. اما هر کدام از حلقه‌های این زنجیره، نقشی کلیدی ایفا می‌کنند. اولین نقش که اهمیتی اساسی دارد، قانون‌گذاری است. همانطور که قبلاً نیز اشاره شد، قانون مربوط به این حوزه در سال ۱۳۸۹ در دولت احمدی‌نژاد تحت عنوان «قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی» به تصویب رسیده است. هدف این قانون، حمایت از زنان سرپرست خانوار و ایجاد شرایطی برای کسب درآمد، فعالیت اقتصادی و کار آنها به منظور کمک به اقتصاد خانواده و معیشتشان بوده است.

در زمینه مشاغل خانگی، دستگاه‌های اجرایی مختلفی ایفای نقش می‌کنند. در این میان، برخی از آنها تخصصی‌تر هستند؛ به عنوان مثال، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان سیاستگذار این حوزه عمل می‌کند. از دیگر دستگاه‌های اجرایی می‌توان به جهاد کشاورزی، وزارت ارشاد، و وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اشاره کرد؛ علاوه بر این، نهادهای نظارتی نیز بر عملکرد این بخش نظارت دارند؛ همچنین نهادهای آموزشی و پژوهشی نیز در این زمینه نقش‌آفرین هستند.

مشاغل خانوادگی

کم‌توجهی به مشاغل خانگی، مانعی بر سر راه توسعه

یکی از چالش‌های موجود در این حوزه، کم‌توجهی دولت‌های گذشته به بحث اشتغال و نگاه تحقیرآمیز به مشاغل خانگی بوده است. این موضوع سبب شده تا نهادهای آموزشی و پژوهشی نیز در این زمینه فعال نباشند و ضعف‌هایی در حوزه آموزش و مهارت‌آموزی مشاغل خانگی وجود داشته باشد که هدف ما از طرح این موضوع، تاکید بر اهمیت نقش‌آفرینی هر یک از این بخش‌ها در ترویج و نهادینه‌سازی مشاغل خانگی است.

بخشی از فعالیت‌های آموزشی و مهارتی توسط سازمان‌هایی مانند فنی و حرفه‌ای انجام می‌شود که کافی نیست و نیاز به توسعه آن وجود دارد. نهادهای دانشگاهی و مراکز علمی نیز می‌توانند در این زمینه به ما کمک کنند. در کنار بخش دولتی، نهادهای غیردولتی حمایتی نیز در این مدت فعال بوده‌اند. کمیته امداد، موسسات و بنیادهایی مانند بنیاد برکت و بسیج سازندگی از جمله این نهادها هستند که در بحث کسب و کارهای خانگی فعالیت می‌کنند. گروه‌های جهادی نیز در مناطق محروم فعالیت‌های خوبی داشته‌اند. پیشنهاد ما به این نهادها این است که در صورت ارائه کمک به خانواده‌های محروم و نیازمند، در قالب کار خانگی و تولید خانگی اقدام کنند. این امر اثربخشی و پایداری بیشتری خواهد داشت.

رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی، فرصتی برای ترویج گفتمان مشاغل خانگی

رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی، چالشی همیشگی برای ما بوده‌اند؛ همانطور که مقام معظم رهبری (عجله الله تعالی فرجه) در بحث هفته دولت فرمودند، با وجود تمام دستاوردها و اقداماتی که در دو سال اخیر انجام شده و بسیاری از خرابی‌ها به آبادانی تبدیل شده است، هنوز نتوانسته‌ایم آنطور که باید و شاید این مسائل را به گوش مردم برسانیم. این موضوع می‌تواند به امیدواری و انگیزه بیشتر مردم کمک کند و مانع از این شود که عده‌ای به خاطر مشکلات معیشتی، با شنیدن حرفی از یک رسانه معاند، در خیابان‌ها شورش کنند. در همین راستا، زمانی که عده‌ای از «زن، زندگی، آزادی» سخن می‌گویند، ما می‌توانیم با اشاره به اشتغال و ارائه خدمات توسط زنان، به آنها نشان دهیم که آزادی‌ای بالاتر از این وجود ندارد.

مشاغل خانوادگی

نقش شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها در این زمینه بسیار حائز اهمیت است. هر یک از ما به عنوان کنشگران و فعالان اجتماعی، سیاسی و مذهبی می‌توانیم در این حوزه نقش‌آفرینی کنیم و به ترویج گفتمان مشاغل خانگی کمک نماییم.

در مبحث قبل، به نقش‌آفرینان مختلف در حوزه مشاغل خانگی و حلقه‌های گفتمان‌سازی در این زمینه پرداخته شد و در این بخش، به موضوعی اساسی با عنوان «بسترها و زمینه‌های اجتماعی» پرداخته می‌شود که در ترویج و نهادینه‌سازی مشاغل خانگی نقشی کلیدی ایفا می‌کند.

نقش‌آفرینی ارکان جامعه در تحقق تولید داخلی

همانطور که بارها تاکید شده است، تحقق شعار تولید، تولید داخلی و اتکا به توان داخلی، در راستای مولفه‌های اقتصاد اسلامی و اقتصاد مقاومتی، مستلزم توجه و اهتمام تمامی ارکان جامعه است. با وجود تلاش‌های انجام شده توسط بخش‌های مختلف دولتی، از جمله ارائه مجوزها و تسهیلات به صورت آنی، هنوز اطلاع‌رسانی کافی در این زمینه صورت نگرفته است. فعالان اقتصادی بسیاری در حوزه‌های مختلف، از جمله صاحبان شرکت‌ها و موسسات، از ظرفیت‌ها و مزایای مشاغل خانگی بی‌اطلاع هستند. این موضوع نشان‌دهنده ضعف موجود در زمینه گفتمان‌سازی و اطلاع‌رسانی در این حوزه است.

گفتمان‌سازی مشاغل خانگی، محصول کنشگری فعالان محیط‌های آموزشی، علمی، پژوهشی و حوزوی است. این امر مستلزم مشارکت و آگاهی عموم مردم، به عنوان رکن اصلی جامعه، در خصوص اهمیت، ضرورت و مزایای مشاغل خانگی است. با افزایش آگاهی و نگرش مثبت جامعه نسبت به این موضوع، شاهد رشد و توسعه روزافزون مشاغل خانگی و در نهایت، تحقق شعار تولید، تولید داخلی و اتکا به توان داخلی خواهیم بود. گفتمان‌سازی فعالانه در این زمینه، با مشارکت و آگاهی عموم مردم، از جمله فعالان اقتصادی، نهادهای آموزشی، علمی، پژوهشی، حوزوی و عموم مردم، نقشی اساسی در ترویج و نهادینه‌سازی مشاغل خانگی ایفا می‌کند.

مشاغل خانوادگی

نقش آفرینی حوزه‌های علمیه

حوزه‌های علمیه، به عنوان یکی از نهادهای مهم و تاثیرگذار در جامعه، می‌توانند نقش پررنگی در گفتمان‌سازی مشاغل خانگی داشته باشند. اساتید و طلاب حوزه، بر مبنای آموزه‌های دینی و اسلامی و با رویکردی اقتصادی، می‌توانند به تبیین ضرورت، اهمیت و مزایای مشاغل خانگی برای عموم مردم بپردازند.

حوزه‌های علمیه می‌توانند در مقابل جریان‌ات لیبرالی و غربی که مخالف حمایت دولت از مشاغل خانگی هستند، موضع‌گیری کنند و با ارائه مبانی دینی و استدلال‌های منطقی، به روشنگری در این زمینه بپردازند. حمایت دولت از مشاغل خانگی، در قالب تسهیلات قرض‌الحسنه و سایر روش‌های حمایتی، از جمله وظایف دولت اسلامی در راستای تعالی حکمرانی است.

تقویت تولید ملی و رونق اقتصادی

حمایت از مشاغل خانگی، به عنوان یکی از راه‌های مهم تقویت تولید ملی و رونق اقتصادی، بارها توسط مقام معظم رهبری دام‌ظله مورد تاکید قرار گرفته است. حوزه‌های علمیه می‌توانند با ترویج این فرهنگ و تشویق مردم به راه‌اندازی کسب و کار خانگی، در تحقق این امر مهم نقش‌آفرینی کنند.

صنعت فرش و زعفران، از جمله مشاغل خانگی با پیشینه فرهنگی و تاریخی در ایران هستند که متأسفانه در سال‌های اخیر به دلیل عدم حمایت کافی، با چالش‌هایی روبرو بوده‌اند. حوزه‌های علمیه می‌توانند با ترویج مصرف این محصولات و ارائه راهکارهایی برای رفع موانع موجود، به رونق دوباره این مشاغل کمک کنند.

تقویت فرهنگ جهادی در اقتصاد با ترویج مشاغل خانگی

در بازار امروز، شاهد حضور پررنگ محصولات چینی و ترک هستیم. اما در مقابل، بانوان توانمند ایرانی نیز محصولاتی با کیفیت بالا تولید می‌کنند که در بسیاری موارد، تفاوتی با نمونه‌های خارجی ندارند. این موضوع به ویژه در حوزه پوشاک و صنایع دستی مشهود است؛ علاوه بر این، مشاغل خانگی نقش مهمی در اصلاح الگوی مصرف، مردمی‌سازی اقتصاد، کاهش بیکاری و افزایش مشارکت اقتصادی زنان ایفا می‌کنند. با توجه به این موارد،

مشاغل خانوادگی

تقویت گفتمان مشاغل خانگی و حمایت از این حوزه، ضرورتی انکارناپذیر است.

از جمله مزایای تقویت مشاغل خانگی می‌توان به این موارد اشاره کرد: «تقویت فرهنگ جهادی در اقتصاد، ترویج فرهنگ استفاده از کالای ایرانی، ایجاد اشتغال و توانمندسازی نیروی کار، توسعه کارآفرینی و سرمایه‌گذاری، حمایت از صادرات و مقاومت‌سازی اقتصاد».

رویکردهای پیشنهادی برای تقویت مشاغل خانگی

رویکرد تبیینی: آشنایی با قوانین، دستورالعمل‌ها، برنامه‌ها و سیاست‌های مرتبط با مشاغل خانگی برای فعالان این حوزه ضروری است.

رویکرد ترغیبی: ارائه مشوق‌ها و حمایت‌های لازم از جمله اعطای مجوز، تسهیلات، برندسازی، نشان تجاری و ای‌نماد می‌تواند به رونق این کسب و کارها کمک کند.

رویکرد ترویجی: برگزاری برنامه‌های آموزشی، کارگاه‌های تخصصی، جشنواره‌ها و... می‌تواند به افزایش آگاهی و اشتیاق عمومی نسبت به مشاغل خانگی کمک کند.

رویکرد بسیج عمومی: ایجاد یک نهضت فراگیر با مشارکت همه اقشار جامعه، به خصوص بانوان، برای ورود به فعالیتهای اقتصادی و کارآفرینی در قالب مشاغل خانگی، گامی مهم در این زمینه خواهد بود.

رویکرد مطالبه‌گری: مطالبه‌گری و پیگیری از سوی نخبگان، رسانه‌ها و خود فعالان در این حوزه، برای رفع موانع، بهبود شرایط و ارتقای جایگاه مشاغل خانگی ضروری است.

با اتخاذ رویکردهای مناسب و حمایت همه‌جانبه، می‌توان شاهد شکوفایی مشاغل خانگی و نقش‌آفرینی موثر بانوان در عرصه اقتصاد جهادی بود.

مشاغل خانگی، فرصتی برای کار در خانه

مشاغل خانگی به عنوان نوعی از کسب و کار که در فضای مسکونی و بدون ایجاد مزاحمت برای همسایگان شکل می‌گیرد، روز به روز در حال گسترش و محبوبیت است. این نوع از اشتغال، مزایای متعددی از جمله عدم نیاز به پرداخت اجاره محل کار، افزایش کیفیت زندگی، صرفه‌جویی در زمان و... را به همراه دارد.

مشاغل خانوادگی

مزایای مشاغل خانگی

عدم نیاز به پرداخت اجاره: یکی از مهم‌ترین مزایای مشاغل خانگی، عدم نیاز به پرداخت اجاره محل کار است. این موضوع می‌تواند به طور قابل توجهی در هزینه‌های راه‌اندازی و اداره کسب و کار صرفه‌جویی کند.

افزایش کیفیت زندگی: بسیاری از افرادی که در مشاغل خانگی فعالیت می‌کنند، اذعان دارند که با انجام کار در خانه، کیفیت زندگی‌شان به طور قابل توجهی افزایش یافته است. خانم‌های خانه‌دار می‌توانند به راحتی کار و رسیدگی به امور منزل و خانواده را با هم انجام دهند؛ همچنین افراد شاغل نیز می‌توانند از اوقات فراغت خود برای بودن با خانواده و انجام فعالیت‌های دلخواهشان استفاده کنند.

مشاغل خانگی در دولت سیزدهم، گامی بلند در مسیر رونق و اشتغال

با آغاز به کار دولت سیزدهم، شاهد تحولی در نگاه به مقوله مشاغل خانگی بودیم. ارزش افزوده بالای این حوزه در ایجاد اشتغال، زمینه‌ساز برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات موثری برای ارتقای جایگاه و سهم مشاغل خانگی در تولید ناخالص داخلی کشور شد.

سال ۱۴۰۱ نقطه عطفی در مسیر رونق مشاغل خانگی بود. برخی از مهم‌ترین دستاوردهای این حوزه در این سال عبارتند از: «جذب نزدیک به ۳۰۰۰ میلیارد تومان تسهیلات؛ آنی شدن صدور ۹۵ درصد از مجوزها؛ رشد ۲۲ درصدی صدور مجوزها؛ برپایی بیش از ۵۰۰ بازارچه فروش محصولات؛ تشکیل ۱۴ تعاونی استانی تامین نیاز مشاغل خانگی؛ ایجاد بیش از ۷۰۰ شبکه و زنجیره تامین»؛ همچنین نتایج این اقدامات عبارتند از: «رشد دو برابری اشتغال؛ سهم ۱۰ درصدی از کل اشتغال».

در سال ۱۴۰۲، شاهد تداوم رونق و توسعه مشاغل خانگی خواهیم بود که برخی از برنامه‌های پیش‌بینی شده برای این سال عبارتند از: «کسب سهم ۱۵ درصد از اشتغال ایجاد کشور؛ رشد ۳۳ درصدی در تخصیص اعتبارات با همکاری بانک مرکزی؛ برندسازی از برخی محصولات شاخص تولیدی؛ ایجاد اتحادیه کشوری تعاونی‌های تامین نیاز مشاغل خانگی؛ تسهیل اعطای ای‌نماد به مشاغل خانگی».

مشاغل خانوادگی

مزایای کسب و کارهای خانگی، دریچه‌ای به سوی استقلال و خلاقیت

کسب و کارهای خانگی، دنیایی پر از فرصت و مزیت هستند. در این نوع از اشتغال، شما می‌توانید با اتکا به خلاقیت و مهارت‌های خود، در فضایی آرام و بدون محدودیت‌های معمول، کسب و کاری راه اندازی کنید و از مزایای متعددی بهره‌مند شوید. برخی از مهم‌ترین مزایای این نوع از اشتغال عبارتند از: «آزادی و استقلال عمل بیشتر؛ ریسک‌پذیری پایین برای شروع کسب و کار؛ ساعت کاری انعطاف‌پذیر؛ ایجاد توازن بیشتر بین کار و مسئولیت‌های خانوادگی؛ پایین‌تر بودن هزینه راه‌اندازی شغل؛ کاهش مصرف انرژی؛ بالا بردن کیفیت زندگی؛ خلاقیت بیشتر؛ سرمایه‌گذاری کمتر و خلق ارزش و تولید».

فرصت‌های شغلی متعدد در کسب و کارهای خانگی

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ۵۱۲ رشته شغلی را برای کسب و کارهای خانگی تعریف کرده است که این تنوع، نشان‌دهنده گستردگی و فراوانی فرصت‌های شغلی در این حوزه است. برخی از این رشته‌ها عبارتند از: «تولیدات عشایری، دامی، کشاورزی؛ صنایع غذایی و شیلات؛ صنعت، معدن و تولید و فعالیت‌های فرهنگی و هنری».

مافیای صنایع غذایی، مانعی در برابر نوآوری و خلاقیت

صنایع غذایی خانگی، ظرفیت عظیمی برای رونق اقتصادی، اشتغال‌زایی و دسترسی به غذای سالم دارد. با این حال، این حوزه با چالش‌های متعددی روبروست که مانع از رشد و شکوفایی آن می‌شود. حفظ بهداشت و سلامت مواد غذایی، در این حوزه امری ضروری و غیرقابل انکار است؛ از این رو، اعمال نظارت‌ها و ضوابط بهداشتی در این حوزه، امری بدیهی به شمار می‌رود؛ اما این سخت‌گیری‌ها زمانی به چالش تبدیل می‌شود که با رویکردی سنتی و بدون در نظر گرفتن شرایط و نیازهای واقعی فعالان این حوزه اعمال شوند.

نفوذ مافیای صنایع غذایی در این حوزه، یکی دیگر از چالش‌های پیش روی کسب و کارهای خانگی است که این افراد با اعمال قدرت و نفوذ خود، مانع از ورود و فعالیت رقابتی جدید، به خصوص فعالان خانگی می‌شوند.

مشاغل خانوادگی

این موضوع، نه تنها جلوی نوآوری و خلاقیت را می‌گیرد، بلکه به ضرر مصرف‌کنندگان نیز تمام می‌شود. متأسفانه، برخی از دستگاه‌های اجرایی هنوز نگاهی سنتی به کسب و کارهای خانگی دارند. این افراد، این نوع اشتغال را به عنوان شغلی کم‌ارزش و بی‌اهمیت تلقی می‌کنند و از حمایت و پشتیبانی لازم از آن دریغ می‌کنند. این نگاه سنتی، مانع از توسعه و رونق این حوزه شده و فرصت‌های شغلی بسیاری را از بین می‌برد؛ همچنین در بسیاری از برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها، به نقش زنان سرپرست خانوار در توسعه صنایع غذایی خانگی توجه کافی نمی‌شود. این زنان که بار سنگینی از مسئولیت را بر دوش دارند، می‌توانند از طریق فعالیت در این حوزه، به استقلال اقتصادی دست پیدا کنند و نیازهای معیشتی خود و خانواده‌شان را تامین کنند. در انتها به معرفی برخی از رشته‌های پرطرفدار و زودبازده در حوزه مشاغل خانگی می‌پردازیم که می‌توانید با کسب مجوز در آنها، به سرعت فعالیت خود را آغاز کنید: «حسابداری، مترجمی، تایپ، طراحی طلا و جواهر و تولید پوشاک» اینها فقط چند نمونه از رشته‌های پرطرفدار و زودبازده در حوزه مشاغل خانگی هستند.

والله اعلم

مقام معظم رهبری دام‌ظله:

«بعضی خیال میکنند زن کمبودش این است که مشاغل بزرگ و سروصدا دار ندارد! خیر؛ مشکل زن این نیست. حتی آن زنی هم که شغل بزرگی دارد، به محیط امنی در خانواده، به یک شوهر مهربان با محبت، به یک تکیه‌گاه مطمئن عاطفی و روحی - که شوهر و مرد اوست - نیازمند است. طبیعت و نیاز عاطفی و روحی زن این است؛ باید این نیاز برآورده شود...»

(بیانات در دیدار جمعی از زنان؛ ۱۳۷۶/۰۷/۳)

از مزایای تقویت مشاغل خانگی می‌توان به:

عدم نیاز به پرداخت اجاره، که می‌تواند به طور قابل توجهی در هزینه‌های راه‌اندازی و اداره کسب و کار صرفه‌جویی کند، و افزایش کیفیت زندگی، در استفاده از اوقات فراغت برای بودن با خانواده، و انجام فعالیت‌های گروهی، ایجاد نشاط در محیط خانواده، ترویج فرهنگ استفاده از کالای ایرانی، ایجاد اشتغال و توانمندسازی نیروی کار، توسعه کارآفرینی و سرمایه‌گذاری، حمایت از صادرات و مقاوم‌سازی اقتصاد، تقویت فرهنگ جهادی در اقتصاد، و... اشاره نمود.